

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön július 10^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válhatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' megbűvölt kisasszony. *(Végzet.)*

9.

A' mint így sorba szemléltük a' képeket, rá jöttünk egyre, melly fekete lepellel volt fedve. Ennek látására az idegen csudásan illetődött-meg, mert csillogó kedvvel telének bezárkozó szemei, 's a' mit közönségesen csak a' szunnyadás szokott ezközleni, feje bágyadtan melljére roskadt. Nehány perczek mulva valódi bágyadt szemekkel pillantott rám, fohászzkodott, 's férjfiás zokogó hangon szólla hozzám: „A' meddig csak a' nap sugara hathat, jó Fortunátom, nincs az égnek szerencsétlenebb teremtménye annál, kit ezen leplezett festmény ábrázol.— Vagy tárja-ki most szívét kegyed, hogy a' legkegyetlenebb fájdalmat beszívhassa, vagy panczélozza-fel keblét az észak fagyával, mellyet a' napsugara felolvasztani képtelen, noha még jobb az indulatot könnyek árjában elfojtani, mintsem azt az örök szívjégben elfagyasztani.“

Most a' képről levonta a' fekete leplet, 's én olly leányarczot láték, millyen csak a' boldog szűz lehetett földi vándorlásakor. — Sokáig kellett bámulva álnom előtte, ismét és megint csak a' szép képet néztem, és szemim az azon nyugvó édes legeltetésen nem fáradának-ki; ugy érzetem magamat, mintha azon nyájas vonásokat a' holt festésről szívembe kellett volna fogadnom. — Végre még is erőt vevén magamon, szemimet elvontam a' gyönyörű képről, 's gondolkozva fel 's alá sétáltam a' szobában. — A' mint pillanatom egy nagy velencei tükörbe akada, melly a' fényes fehér falon függött, ugy tetszett, mintha azon szép kisasszonyt hátam megett állva láttam volna. — Sebesen 's öröm-ijedten fordulék-meg, de senkit se láttam az idege-

nen kívül, ki a' szobában furcsa, 's úgy szóllván, aggodalmas indulattal küszködve fel 's alá járkált.

10.

Ramiro (igy nevezé magát a' jövevény) feltette süvegét, 's csinos rövid kardját felövezte volt. — Hasonlóan cselekvém én is, 's így karon fogva oda hagytuk a' szobát, a' nélkül hogy egyik vagy másik bár egy szót ejtett is volna szájából. Ritka szép est vala, 's a' hold ezüst fényét reszketteté a' már elcsendesült utszákon és piaczkokon: a' templomok 's épületek nagy árnyékokat vetének magok körül, a' mi nem kevesbbé györnyörködteté a' szemet, 's a' villogó levegőn keresztül hallatszott a' vén Dunának kellemes zuhogása. — Ramiro szegte-meg a' hallgatást, hozzám szóllván:

„Valóban különös, milly furcsán leli-fel ember az embert, 's hogyan találja-fel az ember tulajdon saját magát egy másikban. — Így vagyok például kegyeddel; mert valahányszor csak kegyedre tekintek, mindannyiszor azt vélem, hogy legbelsőbb részemem látom.“

Én jó formán zavarodva így viszonztam: „Magam magammal se vagyok egyetértésben, 's nem vagyok képes magamon segíteni, se tanácsolni, olly furcsán 's határozatlanul kavarog minden keblemben.“

Ramiro. Éppen ez az, mi engemet, úgy szólván, ki pótoland. — Hogy kegyed ön magát nem érti, igen természetes: mert kegyed szerelmes, 's a' szerelem nem egyéb, mint furcsa meghasonlása a' léleknek ön magával.“

„Ha csak nem azon gyönyörű festett képbe szerettem — felelek — mellyet ma kegyed szivességéből szerencsém volt látni. De valljon hol létez azon alak, mellyet ábrázol, tán sehol másutt, mint festő alkotójának képzelődésében, ki azt olly mesteri kézzel a' szigorú fán örökité.“

„Éppen nem — felkiált most tüzesen Ramiro — a' csillagzatok parancsolják, a' homályos hatalmak megtompulnak, 's nékem szabad, 's lehet is e' tárgyban magamat minden tekintet nélkül kimagyarázni.“

11.

Ezen szavak után egy kő-padra telepedtünk-le Valse-rék háza előtt, hol így folytatá beszédét:

„Rövid de hatalmas 's valódi rajzban festendem kegyednek az emberi sors legcsudásabb öszveköttetéseit, 's egyszerűsmind azok megfejtésére szolgáló kulcsot jelentem - ki

kegyednek. — Mirabella atyámfija olly szerencsétlen vala, hogy honunkban, a' gyönyörű Castiliában egy vén bűbájosnak megtetszett, ki a' babonás tudományokban sokkal jártasabb vala nálam. — Mivel pedig hugom megvetette szerelmét, a' boszúállás tüze rettenetesen kitört benne. — Nem vala hatalmamban őt védeni, noha előre megtudtam sanyarú sorsát! 's most szegényke a' vad Sierra - Morena bércein egy barlangban fetreng, sem élve, sem halva, hanem hideg mozdulatlan meredségben. A' bőszült bűbájos átka ez vala: — szép kebled addig fel nem éled, mig egy ifiú csupán képed festvényét látván abba nem szeretend, és szabadításodra minden javát feláldozandja, mellyeket pénzzé változtatván Jerusalemba megy bucsút járni, 's ott, a' mennyire értéke engedi, keresztény rabszolgákat váltand a' fogságból; akkor átkom alól fel leszel oldva, 's te amannak sajátjává válsz.“

Eddig beszéllé-el Ramiro ezeket, midőn hangos sikoltással felugrott 's egyszerre szemim elől eltűne. — Félig álmodva, félig ébren érkeztem szállásomra.

12.

Megfoghatlan, milly hamar idegenedhetik-el az ember ön magától. — Én legalább ezen éjjel legkisebb részt se lelék abból magamban, mi még tegnap voltam. — Ugy tetszett, mintha csak emlékezetemből és lelkemből minden ki lett volna szaggatva; csupán Mirabella képe állott egyedül előttem, 's mindent felül haladott szépségével 's méltóságával. — Alig nyugodtam egy óráig, 's minek előtte a' hajnal hasadna, tökéletesen el valék magamban határozva.

Szabad, független, 's egyedül levén nem kellett élet-pályám folytatása végett senkivel tanácskoznom. Azon gondolat, hogy éltem napjait Mirabellával tölthetem, elnyelé minden előbbeni álmimat, és szándékimat. — A' szerelem mérge ellankasztá minden lelki erőmet, 's csak most vallhatom-meg, már annyira valék, hogy majd megbódultam. —

A' Fuggerek kereskedői háza birtokimért már ennek előtte tetemes summát ígért; de most alig várhattam az időt, hogy vele alkura léphessek; rögtön oda sieték, egy pár percz mulva mindenem el volt adva, 's a' kötelező levelek velencei kereskedő házakhoz utasítottak. — Vigabb levén egy királynál, ki uj országot hódított birtokába, elővevém familiai ékességimet, mellyek nagy értékűek valá-

nak, 's azonnal minden késedelem nélkül siettem Ramiro felkeresésére.

13.

Midőn azon utszába érnék, hol Ramiro lakott, tönve leltem azt oda csoportozott néppel annyira, hogy köztek alig birtam magamat keresztül furni. — Kérdém a' sokaságból előmbe tűnő egyik ismerősömtől, mi volna e' néptolongásnak oka; 's ő elbeszélé, hogy olly egy híres gazembert fogott - el a' bátorságra ügyelő őrség, ki már több háta-ros 's távulas országokban különféle csalárdságokat 's ödökléseket követett-el, és most mindjárt lebilincselve felénk fogják őt hozni. Egy borzasztó előérzet szökött keresztül belsőmen, elő nyomulék, 's imhol hozák a' híres zsványt — R a m i r ó t. — Mihelyt megpillantott, olly gúnycaczajjal nevetett felém, melly szívem belsején borzasztólag hangzott vissza, 's bilincseit fogcsikorva ütötte öszve. — Én pedig még ezen napon oda hagyám Augsburgot, 's Nürnbergben telepedtem-le, hol bohóságimból ismét megtértem, 's a' kalmárságot, mellyet tanultam volt, nagy szorgalommal folytattam. — Ramiro, mint később értettem, gazságának díjját Frankfurtban nyeré-el, hol egy gyilkosság sült reá; — 's a' Mindenható így háritá-el rólam a' könnyelműség átkát.

ORSZÁGISMERTETÉS.

Árva vára. *(Folytatás.)*

Sűrű homály fedi a' történet-vizsgáló szemei elől ama- időket, mellyeknek ezen erős kőmű köszönheti alkotását, Lehetséges, sőt nem ok nélkül gyaníthatni, hogy ama virágzó marahani birodalom, mellynek felmagasztalása 's romlása hatalmas alkotójának sorsával volt egybekötve, magában foglalá ama tartományt is, melly most Árva vármegyének neveztetik, 's hogy a' Szlávok egy várat (talán a' legfelsőbbet az egyes megerősített hegytetőn) építének a' vad 's hadakozó szomszéd Lengyeleknek káros berohanásaik gátlására. Erre utasít, a' mint látszik, O r a v a szláv név is, mellyre a' Magyarok bejövetelökkor a' várral együtt találtak, 's mellynek etymológiáját a' hazai történet-írók különféle módon, de meg nem nyugtatva, adják elő, melly okból mi inkább egészen elhallgatjuk,

Valamint minden határ-várák a' monarchia kezdetekor korona birtokai valának, mellyek a' külső ellenség ellen jobbagyaik bátorságát tartoztak védeni, 's így az erős határ-pontokat szükségképpen birnia kellett: úgy Árva is mostaninál messzebbre terjedő vidékével a' királyé volt, ki azt kastélyosai által kormányozta. Ezen kastélyosok nem csak várnagyok, kikre a' cselédek, őrizet 's várbeli felvigyázat bízattak, hanem érdemekkel tetéztet előkelő nemesek, gyakran főispánok is voltak, kik érdemeik jutalmául nyerek ezen tisztelettel teljes sőt bő jövedelmű méltóságot. Hatalmok a' várhoz tartozó jövedelmekre is kiterjedett, melly okból nekik azoknak bizonyos része jutott; főkötelességök pedig az igazság kiszolgáltatásán 's a' belső bátorság fentartásán kívül az ország határainak védelme is volt, mellyre elégséges, mindenkor fegyverre kész várbeli őrizetjekkel kellett a' véletlen berohanó ellenség ellen ügyelni. Árvának kastélyosai közül legelsőbben találjuk nevezve Hyppolitot a' körmöczi kamara grófját I-ső Lajos alatt (1348).

Hihetőképén nagysága 's fényének egyik részét I-ső Károly 's I-ső Lajosnak köszönheti, a' kik szüntelen egybeköttetésben levén lengyel országgal (Lajos ennek királya is volt) e' tájékokat gyakran meglátogatták, a' szomszéd országba utazásaik közben erre menvén a' várban megszálltak, vagy ezt a' bejövő lengyel nagyok szállásává rendelék, kik Ó-Zólyomban 's Budán gyűlést is tartának. De már 1380-ban Árva nem volt királyi birtok, mert a' vár chrónikájában Kazza László's János testvérek a' vár urainak neveztetnek; noha uraságuk nem sokáig tartta, mivel 1395. László opoliai hercege volt mind a' vár mind a' vidék, egyezés, kir. adomány vagy erőszak által-e, bizonytalan. De majd hogy az utósót lehet gyanítani, mert 1409. Gara Miklós nádor Árva birtokosa vala, 's azt Zsigmondtól nyerte, ki iránt, valamint hitese Maria iránt is, nagy érdemei voltak.

Továbbra 1426-ban költ bizonyos oklevélben Baluský András neveztetik Árva urának, 's két Párniczai szabadosok szabad levelében (1430) gróf Palócz Miklós 's 1434. Komáromi v. Komorov Péter mondatik árvai kastélyosnak. Ezek Hussziták, vagy velek szövetséges lengyel rablók lehettek, mert ez idő tájban (1420) rohantak a' Csehek 's ezeknek lengyel czimborájik északi magyar országra, 's

ellepték vagy meghódíták annak legtöbb várait. Ezen népséget legalább még 45 esztendővel később is Árva birtokában leljük, míg Corvin Mátyás erős karja a' cseh pribékségnek véget vete, minekutána a' rettentő Giskra, azoknak egyik fő vezérök a' királynak meghódolni kénytelenítették.

Kétség kívül Mátyás ismét kastélyosokat rendelt ide, kikre ezen nevezetes vár őrizete bizaték, kivált minekutána a' lengyel Kazmérnak 1471. fenyegető berohanása, melly által a' magyar koronát Mátyás fejéről a' magáéra tenni szándékozott, újabb bizonyságul szolgált, milly szükséges lenne ezen szüntelenül nyugtalan 's minden kártevő alkalomra olázkodó szomszéd nép ellen valamely erős határőrizetnek felállítása. Ezen időkorban fordithatta erre érzékeny részvételes pillantását az egész tartomány, midőn Árva (még most is mutatnak a' felső emeletben egy setét, erős rostéllyal zárt, 's inkább élelmi kamarához mint lakó szobához hasonlító cellát) az igazságszeretete miatt nagyon dicsért uralkodó heves indulatjának egyik áldozatját, melly illy kemény sorsra érdemes nem volt, zárva tartotta. *(Folyt. köv.)*

J E L E S M O N D Á S.

Enyészet képe.

Szép, míg déli tetőn áll, a' fiatal fa: verőfény
 Járja fejét, lombjának zugva hízlekedik a' szél,
 'S gyenge virágok bujnak elő hűtözni tövénél
 Harmatos árnyékbar; de hamar jó ellene szélvész,
 'S forgó harczaival csikorogva kirántja tövéből;
 Akkor napfénytől elhalnak az ifju virágok,
 'S hervadt lombjai közt szomorúan hallgat az al szél.

V ö r ö s m a r t y.

Szabad a' szerelem. Nem visel bilincset, nem rab a' szerelem.

D a y k a.

Levél. Minden levél a' bús enyészet jelét hordozza, és létünk mivoltát példázza.

Kisfaludy Kár. Közli S. Karolina.

Elme-bimbók. A' természet titkaira teljességgel nem oktatják egymást az emberek; mert ő maga azon felszentelt, ki az érdemest szentségébe vezeti.

Az élet csak egy kis hanságos egészségtelen sziget, melly minket a' természet térséges partjaitól elválaszt. Az egen szigeten keletkező legnagyobb tárgyak hasonlók a' nyári porhoz, és lakosai a' tavaszi levelekhez.

K . . . y.

Aphorismák francziából. A' szerencsétlenség hasonló a' keserű füvekből készült gyógyszerhez, melly testünket megrázkodtatja, hogy annál egészségesebb legyen.

Gyakran inkább kevélységnek, mint jó indulatnak tekinthetni ellenségünk balsorsán mutatott szánatos arcunkat. Többnyire azért szinlelünk sorsa iránt meleg részvételt, hogy felsőbbségünket kitüntethessük.

K. D. M.

K Ö L T É S Z E T.

A' békepart.

Árva sziv nyugodj nyugodj,	Hah de nem mosolyg felém
Szünj-meg vérzeni!	Semmi nyugalom! —
Mély a' tenger, nagy dagálya,	Zúg a' tenger, kél dagálya,
Sok kebelt már eltakart;	Nem csillog vezérsugár,
Ó! ha nem tün békepart,	Tátva örvény torka már,
Mért ugy érzeni? —	'S nincsen oltalom! —
Csendbe' sajkád feltalálja,	Ó! ha van nyugtom hazája,
Árva sziv nyugodj!	Hol mosolyg felém? —

Nyugodj nyugodj árva sziv,
Szünj-meg vérzeni!
Feltün békepartod egykor —
Feltün majd a' gyász-verem,
Hol porod fűszált terem,
'S nem tud érzeni;
Nyugodj addig, nyugszol akkor
Nyugszol árva sziv! —

Matics Imre.

K Ü L Ö N F É L E.

A' Cj betű. Különös figyelmet érdemel ezen betű az elhunyt Charlotte angol királyné élet-történetében. Ő maga Charlottenak, férje Coburnnak neveztetett. Carltonhouseban lépett házasságra, és lakhelye Cambforthouseban volt, melly várnak akkori örököse Cambfort párviadalban ellenfelétől szuratók keresztül. Charlotte birtokához tartozó országháznak neve Claremont vala, melly az előtt lord Clear ismeré tulajdonosának, 's ennek nője Croft nemzetségből eredett.

Pesti János.

Öreg asszony. A' frankfurti fő posta hivatal ujsága jelenti: hogy Tenesse tartományban (északi Amerika) folyó év január 10-kén bizonyos Frantham Betty nevű asszony halt-meg életének — százötvennegyedik esztendejében. Németországi születés volt, 's 1720-ban jött Észak-Karolinába. — Midőn 120 esztendő volt elveszté szeme világát végképpen; de később ismét megkapta; 's az utósó 20 esztendőben olly jól látott mint ifiúságában.

Chinai költemény és törvénykönyv. A' legnevezetesebb chinai költemény 15 száz esztendővel ezelőtt jelent-meg. Címe: „Terrou-Vanlaver-Kuddul“ (a' bölcsesség tengere). Az első versnek értelme az, hogy egy asszony, ki első felébredésekor első gondolatját férjének szenteli, olly felséges lény, hogy az ég még az esőért mondott könyörgését is meghallgatja. — A' férj iránti hvség mellett, ugy látszik, a' Chinaiak még egy tulajdonságot

kivánnak-meg, t. i. a' nálunk olly igen ismeretlen hallgatást. Az ő törvénykönyvök hatalmat ad a' férjnek az elválásra, ha feleségére a' fecsegés és engedetlenség hibáját bebizonyíthatja.

Szétfejtethlen. Egy parisi csizmadia, hogy munkájának jóságát kézfoghatóvá 's szembetűnővé tegye, czimerére oroszlánt festetett, melly egy csizmát akar széttépni. Ez alatt ezen felírást olvashatni: „Semmivé tehetnek ugyan, de szét nem fejtethnek.“

Hires ember. Alost városában Belgiumban egy gazdag gyógyszeres halt-meg, ki a' többi közt 3000 festvényt és rézmetszvényt, 2000 darab porcellánt és kristályt, 1100 tükröt, 72 órát, 283 szobrot 's egyéb kerti ékszereket, 530 nadrágot, 800 kaputot, 780 pár harisnyát, 500 pár kesztyűt 's t. e' féléket hagyott hátra. Nótelen ember volt, csak egyedül hugát tartotta a' háznál, és maga — soha a' házból ki nem ment.

Kaczer (kokett) az, ki könnyű szerrel igyekszik magairánt szeretetet gerjeszteni, ha szinte tudja is, hogy a' szeretet ő iránta nem viszonztatik. — A' hódolások, mellyeket a' szépnem mostanság tapasztal, az előzmények, mellyeket nekik a' társaságban engednek — a' figyelmek, mellyeket vetélkedve irántok mutatnak — nagyobb részint a' lovagok munkája volt, és a' poetaké, kik a' dámákat románcaikban éneklék. A' poetai világ ideáljaiból némelly virágok bevitettek sok fejedelmi kisasszonyoknak, és gazdagabb városi leányoknak mindennapi élet-módjokba, — 's némelly érzelem meg is gyökeredett a' két nemben, a' durvaság, és nyereség itt ott elenyészett, és a' testi gyönyörűség az asszonyokkal, 's a' leányokkal társalkodásban lelki kivánatokkal kezdett párosíttatni. —

Boldizs Benjamin.

Mulattató. Minap angoly országban egy darab szappan árultatott, mellyel, a' mint mondák, Napoleon sok időig élt. Egy venni akaró azon megjegyzést tevérre, hogy a' szappan igen el volna használva. „Az nem csuda, — viszonzá az áros — mert ezzel Napoleon az egész világot megberetválta.“

Tagrejtvény.

Két tagu szócska nevem: gazként föld kénye növeszt csak,
Már hova fészkeltem, ritkán üzhetnek-el onnan;
Kertész átkával terhel, 's a' szakács reszel öszve,
'S ámbár holt tetemem tehetetlen, még is erős szer;
Tűz tesz gyengévé, mert másként könnyre fakasztlak.
Elsőm vagy szomorú vagy víg esetek követője;
A' végsőm most van, ha lehet, használjad egészen;
Ezt kettőzve gyakor csecsemős szava ejti előszer.

Érsekujvárról.

Előbbi rejtvény: 1) Pipacs. 2) Bércz.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szón.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.